

TYÖTERVEYSHUOLLON
VIRTUAALIYLIOPISTO

Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen LOKIKIRJA 2017–2019

Erikoistujan nimi: _____

Erikoistumisoikeus myönnetty: _____

HELSINGIN YLIOPISTO

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

OULUN YLIOPISTO

TAMPEREEN
YLIOPISTO

Turun yliopisto
University of Turku

SISÄLLYSLUETTELO

A: Täytettävä ja palautettava osa: Opinnot ja arvioinnit.....	2
TYÖTERVEYSHUOLTOJAKSO 24 KK	2
TYÖKYVYN ARVIOINTI JA KUNTOUTUS -JAKSO 6 KK.....	9
KLIININEN PALVELU MUILLA ERIKOISALOILLA 12 KK	10
TYÖTERVEYSLAITOSJAKSO 6 KK	12
TEOREETTINEN KURSSIMUOTOINEN KOULUTUS 200 H	13
A-OSAN LIITE : YHTEENVETO PALVELUJENI KERTYMISESTÄ	14
B: Koulutuksen tavoitteet ja lokikirjan käyttöohjeet.....	16
TYÖTERVEYSHUOLLON ERIKOISLÄÄKÄRIKOULUTUKSEN YLEINEN RAKENNE	16
TOIMIPAIKKAKOULUTUKSET JA HENKILÖKOHTAISET OHJAUKERRAT	16
SUORITEVAATIMUKSET	17
ARVIOINNIT JA OPINTOJEN SUUNTAAMINEN	17
TEOREETTISET KURSSIMUOTOISET KOULUTUKSET JA TYÖTERVEYSLÄÄKÄRIN TYÖN NELJÄ TASOA.....	18
TYÖTERVEYSHUOLTOON PÄTEVÖITÄVÄ MONIAMMATILLINEN KOULUTUS (15 OP).....	18
JOHTAMISKOULUTUS (10-30 OP)	19
Palvelujaksojen tavoitteet	19
MIHIN TYÖTERVEYSHUOLLON ERIKOISLÄÄKÄRIKOULUTUKSEN TAVOITTEET PERUSTUVAT?	19
ERIYTYVÄN KOULUTUKSEN TAVOITTEET	20
TYÖTERVEYSHUOLTOJAKSON TAVOITTEET	21
TYÖKYVYN ARVIOINTI JA KUNTOUTUS -JAKSON TAVOITTEET	28
KLIININEN PALVELU MUILLA ERIKOISALOILLA -TAVOITTEET	29
TYÖTERVEYSLAITOSJAKSON TAVOITTEET	29
C: Esimerkkejä osaamisalue- ja jaksokohtaisista oppimisen lähteistä ja keinoista.....	30
TYÖTERVEYSHUOLTOJAKSO.....	30
TYÖKYVYN ARVIOINTI JA KUNTOUTUS -JAKSO	36
KLIININEN PALVELU MUILLA ERIKOISALOILLA.....	36
TYÖTERVEYSLAITOSJAKSO.....	36
VALTAKUNNALLISEN KUULUSTELUN KIRJALLISUUS.....	37
TYÖTERVEYSHUOLLON VIRTUAALIYLIOPISTO	38
C-OSAN LIITE: BLOOMIN TAKSONOMIA	39

TYÖTERVEYSHUOLTOJAKSON SUORITTEET		
Osaamisalue	Vaatus	Pvm ja aihe
1. Työterveyshuolto osana suomalaista työelämää	Kaksi esitystä tai yhteenvetoa ajankohtaisesta työelämä-aiheesta tai -raportista omalle tiimille/yksikölle	
2. Työterveyshuollon ja työsuojelun lainsäädännöllinen tausta	Kolme omassa työssä esiin tullutta ja pohdintaa vaatinutta lainsäädännön soveltamistilannetta, jotka käsitelty kouluttajan kanssa	
3. Asiakasyhteistyösuhteen luominen ja ylläpito	Viiden erilaisen asiakasyrityksen työterveyshuoltosopimuksen ja -suunnitelman läpikäyminen kouluttajalääkäriin kanssa	
	Viiden asiakasyrityksen työterveyshuollon toimintasuunnitelman laatiminen tai päivittäminen itsenäisesti kouluttajan ohjauksessa ja/tai arvioimana	
	Työkyvyn hallinnan, seurannan ja varhaisen tuen malleihin (sis. mm. hälytysrajat, esimiesten toiminta, omailmoitusmenettely lyhyissä sairauspoissaoloissa, työhön paluun tukimuodot) perehtyminen viidessä työpaikassa	
4. Työpaikkaselvitys	10 ohjattua tai itsenäisesti toteutettua ja kouluttajan	

	<p>kanssa käsiteltyä perustyöpaikkaselvitystä</p> <p>Viisi ohjattua tai itsenäisesti toteutettua ja kouluttajan kanssa käsiteltyä suunnattua työpaikkaselvitystä tai erityisselvitystä jollain systemaattisella selvitysmenetelmällä toteutettuna.</p> <p>Huom.: Työpaikkaselvityksistä vähintään puolet on oltava sellaisia, joissa on erityistä sairastumisen vaaraa aiheuttavia tekijöitä, jotka edellyttävät kemiallisten, fysikaalisten ja biologisten riskien arviointia. Ensimmäiset työpaikkaselvitykset suositellaan tehtäväksi yhdessä kouluttajan kanssa.</p>	
5. Työyhteisön toimivuuden edistäminen	Osallistuminen kahteen työyhteisön kehittämishankkeeseen tai interventioon ja niiden läpikäynti kouluttajalääkärin kanssa.	
6. Terveystarkastukset yksilön terveyden edistämisessä	Terveystarkastusten moniammatillisen kokonaisuuden suunnittelu, tekeminen ja kirjallinen yhteenveto kuudessa asiakasyrityksessä (tai vaikka yhden suuren yrityksen eri osastoilla) niin, että ne kattavat erityyppiset terveystarkastukset.	
	15 henkilökohtaisen kirjallisen terveystarkastuksen tekeminen yhteistyössä asiakkaan kanssa – kirjaa tähän esimerkiksi ammatin ja/tai keskeisen haasteen mukaan otsikoiden, ei nimellä.	

OSA A

	suositellaan toteutettavaksi yhdessä kouluttajalääkärin kanssa. Kirjaus esim. päivämäärän, ammatin ja neuvottelun syyn mukaan, ei nimellä.	
	Viiden yksilöllisen työhön paluun tukiohjelman toteuttaminen ja niiden käsittely kouluttajalääkärin kanssa	
9. Asiantuntijataidot ja hyvät ammattikäytännöt	Viisi asiantuntijataitojen ja hyvien ammattikäytäntöjen kehittämiseen liittyvää suoritetta C-osan esimerkkejä-alueella mainittuja keinoja hyödyntäen, esim. kokouksen vetäminen, kehittämiss-hankkeeseen osallistuminen	

TYÖTERVEYSHUOLTOJAKSON ARVIOINNIT	
Pvm	Erikoistujan ja kouluttajan yhdessä tekemät arvioinnit ja jatkosuunnitelmat
Lähtötason arviointi jakson alkaessa ja opintojen suuntaaminen seuraavalle 6 kuukaudelle	
6 kk arviointi ja opintojen suuntaaminen seuraavalle 6 kuukaudelle	
12 kk arviointi ja opintojen suuntaaminen seuraavalle 6 kuukaudelle	
18 kk arviointi ja opintojen suuntaaminen seuraavalle 6 kuukaudelle	
Jakson päätösarviointi (24 kk)	

OSA A

Kliininen palvelu muilla erikoisalalla 12 kk

(väh. kolme kuukautta, vähintään kuukauden jaksoissa kolmella eri erikoisalalla)

JAKSON TOIMIPAIKKAKOULUTUKSET		
Pvm	Oppimistapahtuma ja aihe	Oivalluksia ja ajatuksia opitun soveltamisesta
Erikoisala		
Erikoisala		
Erikoisala		
Erikoisala		

JAKSOARVIOINNIT KUNKIN ERIKOISALAJAKSON PÄÄTTEEKSI, mahdollisuuksien mukaan myös jaksojen alussa, työterveyslääkärin työhön liittyviä oppimistarpeita tunnistaen	
Pvm	Erikoistujan ja kouluttajan yhdessä tekemä arviointi
Erikoisala	
Erikoisala	

OSA A

Erikoisala	
Erikoisala	

OSA A

Työterveyslaitosjakso 6 kk

Työterveyslaitosjaksolla on käytössä oma Työterveyslaitoksen lokikirja, jonka jokainen jaksoa suorittava täyttää ja hyväksyttää jakson kouluttajalla.

Tutkintotodistusta haettaessa sekä Työterveyslaitosjakson, että tämä käsillä oleva lokikirja liitetään hakemusasiakirjoihin.

OSA A

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus 200 h

(josta vähintään 60 h oltava Työterveyshuollon virtuaaliyliopiston kursseja)

PVM	KOULUTUSTAPAHTUMA	TUNNIT
TEEMA: Työterveyslääkäri ja yritys		
TEEMA: Työterveyslääkäri ja yksilö		
TEEMA: Työterveyslääkäri ja yhteiskunta		
TEEMA: Työterveyslääkäri ammattilaisena: tiedot, taidot, ajattelutavat ja asenteet		

Allekirjoitus

Vakuutan yllä antamani tiedot ja merkinnät paikkansa pitäviksi.

Paikka ja aika

Allekirjoitus

Kun haet todistusta suoritetusta erikoislääkärikoulutuksesta, tulosta ja allekirjoita täyttämäsi Lokikirja tähän asti ja liitä tuloste hakupapereihin.

OSA A

A-osan liite: Yhteenveto palvelujeni kertymisestä

Tämä liite auttaa Sinua hahmottamaan palvelujesi kertymistä ja vielä puuttuvia osioita. Liitteen käyttö on vapaaehtoista. Haettaessa todistusta erikoislääkärin koulutuksen suorittamisesta on hakijan täytettävä oman yliopistonsa virallinen todistushakemus.

Nimi		
Osoite		
Sähköpostiosoite		Puhelinnumero virka-aikaan
LL-tutkintopvm.	Laillistuspvm.	Opinto-oikeuspvm.

RUNKOKOULUTUS		
Palvelupaikka ja erikoisala/kouluttaja	Aika	Kesto (v, kk, pv)
Palvelut yhteensä		

ERIIKKEEN VAIHEEN KOULUTUS		
Palvelupaikka ja erikoisala/kouluttaja	Aika	Kesto (v, kk, pv)
Työterveyshuoltojakso (24 kk)		
Kliiniset palvelut muilla erikoisaloilla (12 kk)		

OSA A

Työkyvyn arviointi ja kuntoutusjakso (6 kk)		
Työterveyslaitosjakso (6 kk)		

MUUT PAKOLLISET SUORITTEET	PÄIVÄMÄÄRÄ
Starttiseminaari käyty	
Erikoistumissuunnitelma hyväksytty	
Johtamiskoulutus (Lähijohtaja- tai MOJO-koulutus) suoritettu	
Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (200 h)	
Lokikirjan suoritevaatimukset tehty	
Valtakunnallinen kuulustelu hyväksytty	
Lokikirja täysin täytetty	

KORVAAVAT PALVELUT (esim. tutkimustyö)	PÄIVÄMÄÄRÄ

B: Koulutuksen tavoitteet ja lokikirjan käyttöohjeet

Lokikirjassa tarkennetaan työterveyshuollon erikoistumiskoulutuksen yleiset tavoitteet. Siinä kuvataan ne työterveyshuollon asiat, jotka jokaisen työterveyshuollon erikoislääkärin tulee hallita. Lokikirjan käyttö perustuu yliopistojen pysyvääsmääräyksiin ja Opinto-oppaan erikoisalakohtaisiin vaatimuksiin. Lokikirjan käyttö on edellytys koulutuksen hyväksymiselle.

Lokikirja on tarkoitettu sekä koulutusta suorittavan lääkärin, että hänen kouluttajansa avuksi. Lokikirja auttaa erikoistujaa ja kouluttajaa suunnittelemaan opintoja, asettamaan jaksokohtaisia oppimistavoitteita ja arvioimaan niiden toteutumista.

Mikäli syntyy epäselvyyttä tai ristiriitaa koulutuksen suorittamisen tai ohjauksen osalta, on osapuolilla oikeus ja velvollisuus ottaa asia toimipaikassa puheeksi. Tarvittaessa voidaan ottaa yhteyttä yliopiston henkilöstöön neuvojen ja ohjauksen saamiseksi.

Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen yleinen rakenne

Runkokoulutus 24 kk Yleislääketieteen erityiskoulutus tai työterveyshuollon oma runkokoulutus, joka sisältää vähintään 9 kk terveyskeskuspalvelua, vähintään 6 kk sairaalapalvelua ja/tai enintään 9 kk työterveyshuoltopalvelua tai muuta oppialan tavoitteisiin soveltuvaa palvelua.		Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus 200 h Johtamiskoulutus 10 – 30 op (30 op HY)
Eriytyvä koulutus 48 kk <ul style="list-style-type: none"> • Työterveyshuoltojakso 24 kk <ul style="list-style-type: none"> ○ toimipaikkakoulutus 2h/vko ○ henkilökohtainen ohjaus 2h/vko • Työkyvyn arviointi ja kuntoutus -jakso 6 kk <ul style="list-style-type: none"> ○ toimipaikkakoulutus 2h/vko ○ henkilökohtainen ohjaus 2h/vko • Kliininen palvelu muilla erikoisaloilla 12 kk <ul style="list-style-type: none"> ○ toimipaikkakoulutus 2h/vko • Työterveyslaitosjakso 6 kk 	Arviointi 6 kk välein ja aina kunkin palvelujakson päättyessä	
Valtakunnallinen kirjallinen loppukuulustelu		

Toimipaikkakoulutukset ja henkilökohtaiset ohjaukset

Erikoistuja kirjaa Lokikirjaan kaikki toimipaikkakoulutukset ja henkilökohtaiset ohjaukset. Kirjaukset voidaan tehdä lyhyesti, mutta niistä tulee käydä ilmi oppimistapahtuman sisältö sekä lyhyt opitun kuvaus tai merkitys erikoistujan osaamisen kehittymiselle.

Kirjaaminen on osa koulutuksen laatua ja erikoistujan oikeusturvaa. Kirjaaminen varmistaa, että erikoistuja saa ohjausta tavoitteiden ja sovitun mukaisesti. Kouluttaja puolestaan näkee mm. koulutusohjelman tavoitteet, palvelujen kertymisen ja oppimisen etenemisen.

OSA B

Työterveyshuollon pätevöittävän lisäkoulutuksen (15 op) tehtävien teko, Työterveyshuollon virtuaaliyliopiston oppimateriaalin ja verkkokurssien sekä ammattilehtien ja tenttikirjallisuuden läpikäynti luetaan henkilökohtaiseksi ohjaukseksi, kun tehtävät on kouluttajan kanssa yhdessä käsitelty. Näistä kertyvät suoritteet kirjataan A-osaan.

Suoritevaatimukset

Tässä osiossa erikoistuja kirjaa suorituksensa aiheella ja/tai päivämäärällä. Henkilötietoja, esim. potilaan nimeä, ei tähän saa kirjata.

Arviointit ja opintojen suuntaaminen

Opinto-oppaan (2017-2019) mukaan: ”Erikoistuvan lääkärin tulee arvioida koulutustaan ja edistymistään yhdessä kouluttajan kanssa. Arviointi pohjautuu henkilökohtaiseen erikoistumissuunnitelmaan, lokikirjaan ja koulutusohjelman tavoitteisiin. Arviointi tulee tehdä kirjallisesti vähintään kahdesti vuodessa ja aina kunkin koulutusjakson päätyttyä”.

Kunkin jakson alussa tehdään lähtötason arviointi, jossa erikoistuja kartoittaa osaamistaan yhdessä kouluttajansa kanssa ja tämän arvioinnin pohjalta tehdään suunnitelmat osaamisen kartuttamisesta ja jakson tavoitteista. Arviointit ja ajatukset lähiajan opintojen suuntaamisesta kirjataan. Kliiniset palvelujaksot ovat kestoaltaan usein niin lyhyitä, että lähtötason arviointia ei vaadita kirjattavaksi, mutta arviointi tehdään jokaisen palvelujakson päätteeksi.

Arviointi tehdään siis yhdessä kouluttajan kanssa. Arviointi ja palaute kuuluvat oleellisesti tavoitteelliseen koulutukseen, ne ohjaavat oppimista ja edesauttavat kehittymistä.

Mihin arviointi perustuu?

Erikoistujan ja kouluttajan välinen säännöllinen vuorovaikutus, viikoittaiset ohjaustapaamiset, osallistuminen yhteisiin toimipaikkakoulutuksiin, konsultaatiot, työssä syntyvät dokumentit, työyhteisöltä ja asiakkailta tuleva palaute, oppimistilanteiden ja koulutusten reflektointi ym. luovat pohjan ja mahdollistavat osuvan arvioinnin toteuttamisen ja opintojen suuntaamisen lähikuukausien ajalle.

Oppimista arvioidaan suhteessa siihen, miten kullekin jaksolle asetetut tavoitteet on saavutettu. Tavoitteet on siis syytä kirjata Lokikirjaan mahdollisimman selkeästi, jotta koulutuksen ja oppimisen edistymistä voidaan hyvin seurata.

Lokikirjan tavoitteiden sanallistamisessa on hyödynnetty 6-portaista Bloomin taksonomiaa (ks. C-osan liite), jossa ajattelu ja tiedon käsittely syvenevät ja monimutkaistuvat aina seuraavalle tasolle siirryttäessä. Myös arvioinneissa voidaan hyödyntää taksonomiaa. Taksonomiassa olennaista on ns. aktiivisten verbien käyttö. Verbit kuvaavat erikoistujan ajattelun ja tiedollisen toiminnan tasoa. Kuhunkin tasoon sopivia kuvaavia verbejä on esitetty C-osan liitteessä. Valmistuvan erikoislääkärin oppimistavoitteena voidaan keskeisten osaamisten osalta pitää vähintään tasojen 3-4 saavuttamista.

Oppimisen arviointiin voi perehtyä tarkemmin mm. Työterveyshuollon kouluttajalääkärin oppaassa ”Kysy, kuuntele, kannusta ja kehity” (2016). Myös yliopistojen järjestämissä kouluttajalääkärinkoulutuksissa arviointien tekemistä käsitellään toistuvasti.

Teoreettiset kurssimuotoiset koulutukset ja työterveyslääkärin työn neljä tasoa

Erikoistuja kirjaa käymänsä teoreettiset kurssimuotoiset koulutukset taulukkoon. Tunnit merkitään vain niistä koulutuksista, jotka yliopisto on hyväksynyt kurssimuotoisen koulutuksen tunteja antamaan. Kun opintojen päättyessä haetaan todistusta suoritetusta erikoislääkärikoulutuksesta, on kopiot em. kurssien todistuksista liitettävä hakemukseen. Yksi työterveyslääkärin työn ominaispiirteistä on työn monitasoisuus. Työntekijöiden, yksilöiden lisäksi asiakkaita ovat työnantajat ja yritykset ja sosiaalivakuutukseen liittyvien tehtävien kautta myös yhteiskunta. Ammattikunnan ja työterveyslääkärin omat kehittämistarpeet ja tavoitteet on myös oma tasonsa. Lokikirja jaottelee teoreettiset kurssimuotoiset koulutukset siis neljään kategoriaan.

1. Työterveyslääkäri ja yritys, aiheina esim.

- asiakassuhteen luominen ja ylläpito
- työpaikkaselvitys ja ensiapuvalmius
- työyhteisön toimivuuden edistäminen
- työkykyä ylläpitävä toiminta työpaikalla
- työterveysyhteistyö

2. Työterveyslääkäri ja yksilö, aiheina esim.

- yksilölliset terveystarkastukset ja terveyden edistäminen, terveyssuunnitelmat
- yksilön työ- ja toimintakyvyn arviointi ja tukeminen
- sairaanhoito, työperäiset sairaudet ja ammattitaudit
- ammatillinen, lääkinnällinen ja sosiaalinen kuntoutus
- tietojen anto, neuvonta ja ohjaus

3. Työterveyslääkäri ja yhteiskunta, aiheina esim.

- lainsäädäntö
- sosiaalivakuutus
- työterveyshuolto osana työelämää
- työurien pidentäminen
- verkostotyöskentely

4. Työterveyslääkäri ammattilaisena: tiedot, taidot, ajattelutapa ja asenteet, aiheina esim.

- hyvät ammattikäytännöt ja ammatti-identiteetti
- etiikka
- vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot
- jatkuva kouluttautuminen ja taitojen kehittäminen (CME)
- johtaminen, tutkimus, opettaminen, kehittäminen

Työterveyshuoltoon pätevöittävä moniammatillinen koulutus (15 op)

Työterveyslaitoksen järjestämä 15 opintopisteen (405 h, 1 op = 27 h) työterveyshuoltoon pätevöittävä moniammatillinen koulutus, ns. pitkä kurssi, on erittäin suositeltava kaikille työterveyshuollon ammattihenkilöille, myös erikoistuville lääkäreille. Useimmat erikoistujat myös käyvät sen.

Työterveyshuollon pätevöittävästä koulutuksesta hyväksytään 100 tuntia teoreettiseksi kurssimuotoiseksi koulutukseksi.

Johtamiskoulutus (10-30 op)

Johtamiskoulutuksen ohjeet löytyvät kunkin yliopiston Opinto-oppaasta. Vaatimuksissa ja nimityksissä on eroja yliopistojen välillä. Moniammatillinen johtamiskoulutus MOJO on 10 opintopisteen laajuinen (270 h) ja se on vaatimuksena Itä-Suomen, Tampereen ja Turun yliopistoissa. Oulun yliopistossa koulutuksen nimi on erikoistuvien lääkärin johtamiskoulutus EJO. Helsingin yliopistossa vaatimuksena on 30 opintopisteen (810 h) Lähijohtajakoulutus. Koulutuksen suorittamisesta saa erillisen todistuksen. On toivottavaa, että mahdollisimman moni erikoistuja täydentää johtamiskoulutuksensa Lähijohtajakoulutukseksi - se on mahdollista kaikissa yliopistoissa.

Johtamiskoulutuksen suorittamisen voi sijoittaa haluamaansa kohtaan erikoistumiskoulutusta, ja esim. Lähijohtajakoulutuksen voi jakaa koko kuuden vuoden erikoistumisajalle. Huomaathan kuitenkin, että sekä pätevä että johtamiskoulutus ovat sen verran työllistäviä, ettei niiden samanaikainen suorittaminen yleensä onnistu.

Palvelujaksojen tavoitteet

Mihin työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen tavoitteet perustuvat?

1: Yleiset erikoislääkärikoulutuksen tavoitteet määritetään STM:n asetuksessa 56/2015

”Erikoislääkärin tutkintoon johtavan koulutuksen tavoitteena on perehdyttää lääkäri erikoisalansa tieteelliseen tietoon ja tiedonhankintaan ja antaa hänelle valmiudet alansa erikoislääkärin tehtäviin, ammattitaidon ylläpitämiseen ja erikoisalansa kehittämiseen sekä toimimiseen erikoislääkärinä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä. Koulutuksen tulee antaa erikoislääkärille valmiudet hallita vaativia diagnostisia menetelmiä sekä suunnitella ja toteuttaa erikoisalansa vaativa sairauksien ennaltaehkäisy ja hoito yksilö- ja väestötasolla. Koulutuksen tavoitteena on lisäksi, että lääkäri perehtyy terveydenhuollon suunnitteluun, hallintoon, johtamiseen ja moniammatilliseen yhteistyöhön.”

2: Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen tavoitteet määritetään Opinto-oppaassa

Opinto-opas sisältää erikoisaloittaiset tavoitteet ja ohjeet sekä ns. pysyväismääräykset, jotka koskevat kaikkien erikoisalojen erikoistuvia lääkäreitä. Oppaan (2017-2019) mukaan työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen tavoitteena on erikoislääkäri, joka

- tuntee työn ja terveyden yhteydet ja osaa toimia työn terveyshaittojen ehkäisemiseksi ja työhön liittyvien voimavarojen edistämiseksi yksilöiden, työpaikkojen ja moniammatillisen työterveystiimin kanssa
- osaa arvioida ja tukea yksilöiden työkykyä yhteistyössä työpaikan, terveydenhuollon, kuntoutuspalveluiden, sosiaalivakuutusjärjestelmän ja työvoimahallinnon kanssa
- kykenee työterveysyhteistyössä asettamaan toiminnalle tavoitteita, perustelemaan tarpeellisia toimenpiteitä ja arvioimaan niiden vaikuttavuutta yhdessä asiakkaiden kanssa.

3: Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen tavoitteet konkretisoidaan Lokikirjassa

OSA B

Lokikirja antaa yksityiskohtaisen kuvan työterveyslääkärin työssä tarvittavista tiedoista, taidoista, ajattelutavoista ja asenteista. Oppimisen tavoitteissa painotetaan työn ja terveyden välisen yhteyden ymmärtämistä, työkyvyn tukemista ja monitahoisen yhteistyön tekemistä. Esimerkkejä oppimisen keinoista ja vaaditun tenttikirjallisuuden ulkopuolisista hyvistä lähteistä on myös otettu runsaasti mukaan.

Erikoistuja dokumentoi Lokikirjaan kaikki oppimistapahtumat, oppimisen arvioinnit ja vaaditut suoritteet. Dokumentointi varmistaa koulutuksen laatua ja on osa erikoistujan oikeusturvaa.

Lokikirja tukee siis opintojen tavoitteellisuutta sekä suunnittelua, syvällistä oppimista ja oppimisen systemaattista arviointia sekä dokumentointia.

4: Lisäksi opintojen alkuvaiheessa jokainen erikoistuja tekee henkilökohtaisen erikoistumissuunnitelman

Henkilökohtainen erikoistumissuunnitelma yhdistää yo. kohtien 1-3 tavoitteet erikoistujan aiempaan osaamiseen, henkilökohtaiseen elämäntilanteeseen ja tavoitteisiin. Suunnitelmaa kannattaa tarkistaa ja päivittää aina arviointien yhteydessä yhteistyössä kouluttajalääkärin kanssa.

5: Tavoitteisiin vaikuttavia muita tekijöitä

Työelämän ja lainsäädännön ym. muutokset heijastuvat myös työterveyslääkärin osaamistavoitteisiin. Muutostarpeet ja Lokikirjatavoitteet on laadittu kaikkien viiden yliopiston oppialan henkilöstön yhteistyönä. Lokikirjan tavoitteiden määrittelyssä on hyödynnetty myös kansainvälisiä malleja. Koulutuksen tavoitteiden määrittelyä tekevät lukuisat koulutusyksiköt ja kansainväliset järjestöt (esim. WHO, ILO, ICOH, EU, UEMS, CanMEDS, ACOEM).

Myös kouluttajien ja erikoistujien mielipiteitä ja näkemyksiä kehitettävistä kohteista kysytään Lokikirjan uudistamisten yhteydessä (kahden vuoden välein) erilaisten kanavien kautta: koulutustilaisuuksissa, haastatteluissa, sähköpostitse ja Työterveyshuollon virtuaaliyliopiston Opettajainhuoneessa.

Eriytyvän koulutuksen tavoitteet

Opinto-oppaan mukaan eriytyvän koulutuksen tavoitteina on, että valmistuva erikoislääkäri hallitsee alan asiantuntijana työnsä eettisen, lainsäädännöllisen ja teoreettisen taustan, erikoisalan kliiniset taidot sekä monitasoisissa asiakkuuksissa tarvittavat vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot. Hän osaa toimia hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaisin menetelmin ja ammattikäytännöin yksilö-, työyhteisö- ja työpaikkatasolla seuraavilla alueilla:

- terveyden ja työkyvyn edistäminen
- työhön liittyvien voimavarojen, työhyvinvoinnin ja työyhteisön toiminnan edistäminen
- työn kuormitus- ja vaaratekijöiden sekä työhön liittyvien terveyshaittojen arviointi ja niihin vaikuttaminen
- työhön liittyvien sairauksien ennaltaehkäisy, tunnistaminen ja hoito
- työkyvyn arviointi, seuranta ja varhainen tuki sekä työhön paluun tukeminen
- tutkimusten, hoidon ja kuntoutuksen koordinointi työkyvyn sekä työllistymisen terveydellisten edellytysten tukemiseksi

OSA B

- kuntoutustarpeen tunnistaminen, neuvonta ja ohjaaminen lääkinnälliseen, ammatilliseen ja päihdekuntoutukseen
- tavoitteenasettelu, tarpeellisten toimenpiteiden suunnittelu ja laadun sekä vaikuttavuuden arviointi asiakkaiden kanssa työterveysyhteistyössä
- työterveyshuollon johtamis-, kehittämis- ja tutkimustehtävät

Työterveyslääkäriin tulee myös tietää seuraavien työterveyshuoltoon liittyvien erityisalueiden perusteet ja osata soveltaa niitä työterveyslääkäriin työssä: työlääkätiede, työhygienia, työfysiologia, työpsykologia ja toksikologia, ergonomia, epidemiologia, terveystaloustiede ja johtaminen. Työterveyslääkäriin tulee kyetä tutkimustiedon kriittiseen käyttöön sekä omata perusvalmiudet tieteellisen tutkimuksen tekoon. Työterveyslääkäriin tulee osata hankkia ja ylläpitää tarpeellista työelämäosaamista (yhteiskunnan ja elinkeinoelämän toimintaperiaatteet) työterveysyhteistyön mahdollistamiseksi.

Työterveyshuoltojakson tavoitteet

Työterveyshuoltojaksolla opittavat asiat jaetaan Lokikirjassa yhdeksään osaamisalueeseen. Käytännössä oppiminen tapahtuu prosessimaisesti, limittäin ja koko ajan. Opinto-oppaan (2017-2019) mukaan: ”Jakson tavoitteena on kasvaminen työterveyslääkäriin ammattiin. Jakson jälkeen erikoistuja osaa soveltaa työterveyshuollon teoreettista tietopohjaa ja hallitsee työterveyshuollon palveluprosessit ja moniammatillisen toiminnan. Lisäksi hänellä on valmiudet toimia työterveyden asiantuntijana työpaikan ja muiden tarpeellisten yhteistyötahojen kanssa hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaisesti”.

Huomaathan, että osaamisalueiden suoritevaatimukset sekä opintojen arviointi ja suuntaaminen merkitään Lokikirjan osaan A, ja vinkkejä hyvistä lähteistä löytyy osasta C.

OSAAMISALUE 1: TYÖTERVEYSHUOLTO OSANA SUOMALAISTA TYÖELÄMÄÄ

Työterveyslääkäriin on oltava hyvä käsitys siitä, mitä työelämä on. Miten siellä toimitaan, sen pelisäännöt, mihin ja miten työterveyshuolto voi vaikuttaa, mitkä ovat yksilöiden, yritysten ja yhteiskunnan tarpeet? Miten työ ja työllisyys tukevat hyvinvointia ja terveyttä?

Tavoitteet

- Tuntee hyvin yleisimmät työelämää koskevat säännökset, mm. työlainsäädännön, työehto- ja työsopimusten periaatteet sekä työnantajan ja työntekijän tavallisimmat oikeudet ja velvollisuudet ja osaa hyödyntää tätä tietämystä työssään
- Jäsentää keskeiset työelämän toimijat ja niiden roolit työterveyshuollon näkökulmasta
- Ymmärtää yritysten, elinkeinoelämän ja yhteiskunnan toimintaperiaatteet
- Osaa analysoida yritysten ja yhteiskunnan tarpeita ja osaa soveltaa tätä tietoa työterveyshuoltopalvelujen järjestämisessä ja tuottamisessa
- Tuntee sekä tavallisimmat työelämän voimaannuttavat tekijät, että terveydelle haitalliset kuormitustekijät ja altisteet ja osaa hyödyntää tätä tietämystä työssään
- Ymmärtää, millaisia taitoja, osaamista ja toimintakykyä eri ammattiteissa tarvitaan ja osaa hyödyntää tätä tietämystä työssään

OSAAMISALUE 2: TYÖTERVEYSHUOLLON JA TYÖSUOJELUN LAINSÄÄDÄNNÖLLINEN TAUSTA

Työterveyshuolto ja työsuojelu perustuvat lakeihin, jotka muodostavat vaatimustason minimin – laajemminkin voi ja saa toimia. Molemmat tukevat yksilöiden työkyvyn ja -hyvinvoinnin lisäksi organisaatioiden hyvää toimintaa ja taloudellista tuottavuutta. Lainsäädännön lisäksi toimintaamme ohjaavat monet eri tahojen ohjeet ja suositukset.

Tavoitteet

- Toimii tavoitteellisesti ja Hyvän Työterveyshuoltokäytännön (HTTHK) mukaisesti
- Hallitsee työterveyshuollon ja työturvallisuuden keskeisen lainsäädännön ja tuntee hyvin terveydenhuollon muun lainsäädännön ja osaa soveltaa lakeja käytännön työssään
- Perehtyy ajankohtaisiin työterveyshuollon toimintaa suuntaaviin ohjeisiin ja suosituksiin ja tarvittaessa soveltaa niitä työssään
- Hallitsee työssään tarvittavien keskeisten asiakirjojen, todistusten ja lausuntojen laatimisen ja tuntee niiden sisältöön ja säilytykseen liittyvän ohjeiston
- tietää työsuhteisiin liittyvän lainsäädännön keskeiset periaatteet

OSAAMISALUE 3: ASIAKASYHTEISTYÖSUHTEEN LUOMINEN JA YLLÄPITO

Toimiva yhteistyösuhde yrityksen kanssa edellyttää työterveyshuollolta aktiivisuutta sekä kykyä toimia yritystä hyödyttävästi. Työterveyshuollon tavoitteiden toteutuminen mahdollistuu usein vain esimiesten ja työnantajan päätöksin. Vaikuttava toiminta vaatii myös kykyä perustella toiminnot paitsi lääketieteen ja yksilön näkökulmasta, myös työnantajan näkökulmasta. Asiakasyhteistyössä on samalla huomioitava keskeiset eettiset periaatteet, luottamuksellisuus, puolueettomuus ja tasapuolisuus, ks. tarkemmin osaamisalue yhdeksän.

Tavoitteet

- Erikoistuja osaa luoda ja ylläpitää asiakassuhteen HTTHK:n mukaisen toiminnan mahdollistamiseksi
- Osaa yhteistyössä laatia työpaikan työterveystarpeisiin perustuvan työterveyshuollon toimintasuunnitelman
- Osaa yhteistyössä laatia työpaikan tarpeisiin perustuvia yhteisiä ohjelmia ja käytäntöjä, kuten Työkyvyn seuranta, hallinta ja varhainen tuki ja Sairauspoissaolojen seuranta
- Selvittää ja ymmärtää asiakasorganisaation toiminnan ja toimintojen periaatteet
- Osaa perustella työterveyshuollon merkityksen asiakasorganisaation kannalta (mm. yrityksen talous, tuotannon häiriöttömyys, tuottavuus, imago, riskienhallinta)
- On aktiivinen työterveysyhteistyön toteuttaja asiakasyrityksiensä kanssa
- Hallitsee työkyvyn tukemisen sosiaalivakuutuksen keinovalikoiman
- Hallitsee työterveysneuvottelujen hyvät käytännöt
- Tuntee yrityksille tehtävien raporttien sisällöt ja osaa niiden tulkinnan
- Osaa analysoida ristiriitatilanteita, virheitä ja läheltä piti -tilanteita rakentavasti

OSAAMISALUE 4: TYÖPAIKKASELVITYS

Työpaikkaselvitys on työterveystyön perusta. Vasta sitten, kun tuntee työpaikan olosuhteet, sen kuormitukset, altisteet, toiminnan sekä terveyden ja työkyvyn edistämisen ja työjärjestelyjen

OSA B

mahdollisuudet, on hyvä perusta toimia työterveyslääkärinä niin ennaltaehkäisevissä kuin sairaanhoidollisissa tehtävissä.

Tavoitteet

- Ymmärtää, että työpaikkaselvitys on työterveyshuollon toiminnan perusta ja myös osa työpaikan riskienarvioinnin prosessia
- Hyödyntää näitä tietoja mm. työterveyspainotteisen sairaanhoidon toteutuksessa, työkyvyn arvioinnissa ja tuessa sekä yrityksen työterveyshuollon toimintasuunnitelmien laatimisessa
- Tuntee hyvin vastuullaan olevien yritysten toimialan, toiminnan ja tavoitteet sekä työolosuhteet, työtehtävät ja ammatit
- Osaa suunnitella ja toteuttaa moniammatillisena ja työpaikan kanssa yhteistyönä tehtäviä eritasoisia ja eri tavoin kohdennettuja työpaikkaselvityksiä
- Hallitsee riskinarvioinnin periaatteet ja työpaikkaselvitysten tavallisimmat menetelmät
- Hallitsee työpaikan kuormitus- ja vaaratekijöiden terveydellisen merkityksen arvioinnin
- Osaa yhteistyössä laatia yritystä hyödyttävän työpaikkaselvitysraportin suosituksineen
- Osaa myös perustella, millä tavoin yritys suositusten toteuttamisesta hyötyy
- Osaa hyödyntää työterveyshuollon omia ja työpaikan kanssa yhteisiä tietolähteitä (mm. sairauspoissaolot, käyntisyöt sekä henkilöstöhallinnon indikaattorit: mm. työpaikan riskinarviointi, työilmapiirikyselyt)
- Osaa hyödyntää tietokantoja, esim. kemiallisen riskin arvioinnin tukena
- Tuntee erityisäitiyspäivärahan perusteet
- Osaa arvioida työpaikan ensiaputarpeet sekä laatia yhdessä työpaikan kanssa sille sopivan ensiapuohjeistuksen. Osaa myös tukea työpaikkaa valmiussuunnitelman laadinnassa ja päivittämisessä

OSAAMISALUE 5: TYÖYHTEISÖN TOIMIVUUDEN EDISTÄMINEN

Työyhteisöjen toimivuuden edistäminen on yksi Työterveyshuoltolain määrittämistä neljästä perustehtävästä. Työterveyshuolto voi työpaikan kanssa yhdessä toimien merkittävästi edistää sekä yksilöiden, että työpaikkojen terveyttä ja toimivuutta.

Tavoitteet

- Tuntee työ- ja organisaatiopsykologian perusteet ja osaa analysoida, miten kukin työyhteisö, työntekijä ja esimies vaikuttavat yhteisön ja yksilön hyvinvointiin
- Osaa käyttää työyhteisön toimintaa selvitteleviä tavallisimpia kyselyjä ja mittareita ja tehdä luotettavaa tulosten tulkintaa
- Osaa työterveyshuollon keinoin, moniammatillisesti, edistää työyhteisön toimivuutta
- Osaa toimia ja viestiä eri kriisi- ja muutostilanteissa (esim. onnettomuudet, yt-neuvottelut ja irtisanomiset)
- Soveltaa tutkittuun tietoon perustuvaa neuvontaa ja ohjausta myös työyhteisöjen osalta
- Osaa auttaa työpaikkoja toimintaohjeiden ja -mallien laatimisessa, esim. sairauspoissaolo-käytäntöjen osalta sekä kiusaamisen, epäasiallisen käytöksen ja päihdeongelmien ehkäisemiseksi ja hoitamiseksi
- Osaa hyödyntää työpaikan mahdollisuuksia toimia terveyden edistämisen areenana ja tuntee työn terveyttä edistävän ja tukevan merkityksen

OSAAMISALUE 6: TERVEYSTARKASTUKSET YKSILÖN TERVEYDEN EDISTÄMISESSÄ

Terveystarkastukset sisältöineen suunnitellaan osaksi työterveyshuollon toimintasuunnitelmaa, joka perustuu työpaikkaselvitykseen. Lisäksi toimintasuunnitelmassa varaudutaan tekemään terveystarkastuksia työkyvyn tukea vaativissa tilanteissa. Terveystarkastuksissa laaditaan yksilöllinen terveystarkastus suunnitelma. Lisäksi terveystarkastuksissa tehdyt havainnot linkitetään tarpeen mukaan osaksi muuta työterveyshuoltotoimintaa.

Tavoitteet

- Ymmärtää terveystarkastukset osaksi työterveyden ja -kyvyn edistämisen prosessia, jossa työpaikkaselvitys on toiminnan perusta
- Ymmärtää eri terveystarkastusten tavoitteet (esim. työntekijän suojeleminen, terveyden edistäminen, tehtäväkohtaiset terveyden erityisvaatimukset, työkyvyn arviointi ja tukeminen) ja osaa toimia näiden tavoitteiden mukaisesti
- Osaa tehdä erityyppisiä terveystarkastuksia (työhön sijoitettaessa, erityistä sairastumisen vaaraa aiheuttavissa töissä, vajaakuntoisten tarkastukset, vapaaehtoiset tarkastukset kuten ikäryhmä-, määräaikais-, osasto- ja ammattikohtaiset tarkastukset)
- Osaa laatia tarkastetulle yhteistyössä hänen kanssaan henkilökohtaisen työ- ja yleisterveyssuunnitelman
- Hallitsee keskeiset työterveyshuollon yksilökohtaiset mittaukset ja tutkimukset (mm. yksilökyselyt, spirometria, työpaikka-PEF, EKG ja audiometri ja näiden tulosten tulkinta)
- Hallitsee työpaikkakohtaisten yhteenvetojen, tilastojen ja raporttien teon ja tulkinnan ja osaa hyödyntää niitä osana työterveysyhteistyötä
- Toteuttaa tutkittuun tietoon perustuvaa neuvontaa ja ohjausta terveystarkastuksissa tavoitteena työterveyden ja työkyvyn edistäminen

OSAAMISALUE 7: SAIRAAHOITO TYÖTERVEYSHUOLLOSSA, TYÖPERÄISET SAIRAUDET JA AMMATTITAUDIT

Yleisesti työ parantaa tekijänsä terveyttä, toiminta- ja työkykyä. Työ voi myös sairastuttaa. Jokaisella vastaanottokäynnillä tulee lääkärin ajatella sairastuneen työkykyä ja työtä. Työkyvyn tuki tarvitsee työterveyspainotteista sairaanhoitoa, joka hoidon lisäksi sisältää myös primaari-, sekundaari- ja tertiääritason ehkäisyä.

Tavoitteet

- Ajattelee ja arvioi jokaisen potilaan kohdalla työn mahdollista osuutta sairauden synnyssä ja toisaalta sairauden mahdollista vaikutusta työkykyyn
- Osaa selvittää vastaanotolla systemaattisesti työntekijän ammatti- ja altistumishistorian
- Toteuttaa työterveyspainotteista sairaanhoitoa HTTHK:n ja Työterveyshuollon hyvä sairaanhoitokäytäntö -suositusten mukaisesti
- Osaa työkykyongelmien hoidon niin työpaikan kanssa tehtävänä työterveysyhteistyönä kuin erikoissairaanhoidon ja kuntoutuksen kanssa tehtävänä koordinoituna
- Osaa arvioida ja määrittää sairauteen, työtehtävään ja työnmuokkausmahdollisuuksiin nähden sopivan sairauspoissaolon sekä huolehtia seurannasta ja työhön paluusta
- Tuntee hyvin työstä poissaoloihin liittyvän sosiaalivakuutuksen
- Hallitsee hyvät hoitokäytännöt ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän käytön

OSA B

- Osaa epäillä ammattitauteja sekä tehdä niiden perustutkimukset, laatia niihin liittyvät lähetteet ja lausunnot (lähete ammattitautia epäiltäessä, E-lausunnot ja ilmoitus ammattitaudista tai ammattitautiepäilystä) aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueelle ja seurata niitä hoito- ja kuntoutus-toimenpiteiden jälkeen
- Hallitsee ja soveltaa aktiivisesti työssään myös ammatillisen kuntoutuksen keinoja

OSAAMISALUE 8: YKSILÖN TYÖ- JA TOIMINTAKYVYN ARVIOINTI JA TUKEMINEN

Työterveyslääkäri on terveyden edistämisen, työn terveysvaikutusten ja työkyvyn paras asiantuntija!

Tavoitteet

- Käyttää työssään luotettavia työ- ja toimintakyvyn mittareita ja osaa tulkita niitä
- Osaa arvioida kunkin työn tervehtymistä edistävät ja toisaalta sitä estävät tekijät ja hyödyntää arviotaan työkyvyn tuessa
- Tuntee ja osaa soveltaa hoidossaan olevien työpaikkojen työkyvyn tukemisen keinot ja mahdollisuudet
- Osaa tehdä vaikuttavasti yksilön terveyden edistämistyötä (erityisesti tupakka, alkoholi, ylipaino, uni, ravinto ja vähäinen liikunta) ja hyödyntää terveyden edistämisessä myös yhteistyötä työpaikkojen kanssa
- Osaa luotettavasti arvioida työkykyä suhteessa työtehtäviin myös erityisvaatimuksia omaavien ammattien osalta (esim. palomies, sukeltaja, ammattikuljettaja)
- Osaa monipuolisesti käyttää ammatillisen, lääkinnällisen ja sosiaalisen kuntoutuksen sekä sosiaalivakuutuksen keinoja ja omaa niihin liittyvän hyvän järjestelmätuntemuksen
- Osaa kerätä relevanttia tietoa asiakasyritysten henkilöstön terveydestä ja työkyvystä, analysoida sitä luotettavasti ja raportoida ymmärrettävästi
- Osaa suunnitella ja toteuttaa moniammatillisesti työpaikan tarpeisiin perustuvan terveyden ja työkyvyn edistämisen intervention käyttäen tutkittuun tietoon perustuvia menetelmiä

OSAAMISALUE 9: ASiantuntijataidot ja Hyvät Ammatikäytännöt

Lääketieteellinen tieto ja taito pelkästään eivät riitä lääkärin työssä. Työterveyslääkäri tarvitsee vaikutuksia aikaan saadakseen esimerkiksi monipuolisia vuorovaikutustaitoja, olipa kyse yksilöstä tai työpaikasta, samoin eettisyyttä, ryhmässä toimimisen taitoa, projektiosaamista ja johtamisen taitoja. Taitoja opitaan läpäisyperiaatteella lokikirjan kaikilla osaamisalueilla ja koko työuran ajan. Taitojen kehittymistä kannattaa kokoavasti arvioida aina kunkin jakson päättyessä.

Työelämän ja työterveyshuollon digitalisoituminen asettavat oppimiselle omat tavoitteensa ja haasteensa. Työterveyshuollon digitalisoituminen on tulossa osaksi työpaikkaselvityksiä, terveystarkastuksia, yhteistyöneuvotteluja, tilastointeja ja raportointeja ym. Erikoistumisen aikana on keskeistä oppia digitaalista tiedon hankintaa ja digitaalisten työvälineiden käyttöä.

Alla tavoitteita taitojen osaamiselle osa-alueittain (A-E).

A. Tiedon hallinta

Muuttuva, monimutkaistuva ja lisääntyvä tieto ja sen soveltaminen on keskeistä lääkärin työssä.

Uuden tiedon hankkiminen

- Toimii jatkuvan ammatillisen kehittymisen periaatteiden mukaisesti

OSA B

- Käyttää sujuvasti eri tiedonhakukanavia
- Seuraa ja analysoi oman alansa kehitystä ja kirjallisuutta eri kanavien kautta

Tiedon kriittinen arviointi

- Osaa arvioida tiedon luotettavuutta, kliinistä merkitystä ja sovellettavuutta työssään

Lääketieteellisen tiedon soveltaminen, välittäminen ja tuottaminen

- Osoittaa omaavansa hyvät lääketieteellisten ongelmien ratkaisutaidot
- Pohtii ja arvioi jatkuvasti omaa työtään ja osaamistaan – reflektoi
- Seuraa ja arvioi oman työterveysyksikkönsä työn tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta
- Analysoi ja välittää lääketieteellistä tietoa ja tutkimustuloksia niin yksilö- kuin organisaatioasiakkaillekin ymmärrettävässä muodossa
- Osoittaa valmiudet tieteellisen tutkimustyön suunnittelemiseen ja toteuttamiseen

B. Professionalismi eli ammatillisuus

Professionalismi tarkoittaa ammatin ja ammattikunnan odotusten ja arvojen mukaista toimintaa. Erikoisalan yhteisöihin (esim. STLY ja sen paikallisyhdistykset, ICOH) kuulumisen tukee ammatillisuutta.

Tietoisuus oman osaamisen rajoista ja sen mukainen toiminta

- Tunnistaa oman osaamisensa rajat ja osaa hyödyntää muita ammattilaisia asioiden ratkomisessa
- Toimii hyvässä keskusteluyhteydessä hoidossaan olevien työpaikkojen kanssa

Eettinen pohdinta

- Tunnistaa työssään esiintyviä eettisiä ongelmia ja osaa analysoida ja ratkoa niitä yhdessä kollegojen ja muiden asianomaisten kanssa
- Tuntee hyvin työterveysalan keskeisen eettisen kirjallisuuden, kuten ICOH:n Code of Ethics, STLY:n Työterveyslääkärin toimintaperiaatteet ja SLL:n Lääkärin etiikan

Tietoisuus ammattikunnan arvoista ja niihin sitoutuminen

- Hallitsee ja osaa soveltaa työssään HTTHK:n periaatteita, joita ovat lainmukaisuus, näyttöön perustuvan tiedon käyttö, asiakaskeskeisyys, yhteistyö ja yhteistoiminta, suunnitelmallisuus, laatu ja vaikuttavuus, monitieteinen ja moniammatillinen toimintatapa, ammatillinen pätevyys ja riippumattomuus, eettisyys ja luottamuksellisuus
- Tuntee oman alansa, työterveyshuollon ja –lääketieteen, taustat ja historian
- Kokee itsensä työterveyslääkäriksi

C. Vuorovaikutustaidot

Tässä tarkoitetaan vuorovaikutusta oman yksikön ulkopuolisten tahojen kanssa.

Potilaan/yksilöasiakkaan kohtaaminen

- Ymmärtää, että potilas-lääkäri -suhde perustuu potilaan arvostamiseen ja itsemääräämisoikeuden kunnioittamiseen
- Osoittaa hyviä vuorovaikutustaitoja, joiden avulla pystyy tukemaan yksilön elämäntapamuutoksia ja hoitomyöntyvyyttä tämän omista lähtökohdista käsin

Luottamuksellisen hoitosuhteen rakentaminen ja ylläpito

- Ymmärtää, että luottamuksen perustana ovat toiminta potilaan hyväksi, huolehtiminen salassapidosta ja potilaan kokonaishoidon ja työkyvyn tukemisesta

OSA B

- Toimii potilaan odotusten mukaisesti: omaa hyvät erikoisalalle tyypilliset kliiniset lääkärin taidot ja ajattelee jokaisen potilaan asioita työn ja työkyvyn näkökulmista

Vuorovaikutus työpaikkojen ja yhteistyökumppaneiden kanssa

- Saa aikaan aktiivista ja kehittävästä työterveysyhteistyötä asiakasyritysten kanssa
- Toimii aktiivisesti ja luotettavasti myös suhteessa muihin yhteistyökumppaneihin kuten Kela, vakuutusyhtiöt, kuntoutuslaitokset, erikoissairaanhoido, erikoislääkärit

Kirjallinen viestintä

- Laatii niin selkeät ja perustellut lähetteet ja lausunnot, että vastaanottaja voi perustaa oman toimintansa ja ratkaisunsa niihin
- Laatii myös muut dokumentit (erilaiset raportit, muistiot, työpaikkaselvitykset ja toimenpide-ehdotukset, yhteenvedot, toimintasuunnitelmat ja erilaiset ohjelmat) siten, että ne ovat potilaalle/asiakkaalle ymmärrettäviä ja hyödyksi

D. Yhteistyötaidot ja moniammatillinen työote

Yhteistyötaidot tarkoittavat tässä pääosin oman työyksikön sisällä tapahtuvaa yhteistyötä.

Konsultointikyky

- Hyödyntää asioiden ratkomisessa oman yksikkönsä osaamista, moniammatillisia toimijoita ja kollegoja
- Konsultoidessaan esittää ratkaistavan ongelman tiiviissä ja perustellussa muodossa: kysymys sisältää riittävät esitiedot, yhteenvedon tehdyistä tutkimuksista, itse tehdyn tilakuvauksen, johtopäätökset ja kysymyksenasettelun

Ryhmässä toimiminen

- Toimii moniammatillisella ja verkostomaisella työotteella ja omaa hyvän käsityksen tiimin jäsenten osaamisesta ja mahdollisuuksista tukea työssä
- Toimii kollegiaalisesti
- Osoittaa hyviä työyhteisötaitoja

Ryhmän johtamisen taidot

- Johtaa pienryhmän toimintaa työn tavoitteita kohti ja omaa valmiuksia lähiesimies- ja lähijohtajatoimintaan (johtamiskoulutuksen jälkeen)
- Osallistuu toimipaikkansa toiminnan laadun ja vaikuttavuuden arviointiin sekä kehittämiseen

Esiintymistaidot

- Erikoistuja osaa esiintyä luontevasti ja selkeäsanaisesti alansa ammattilaisena

E. Johtamistaidot**Oman toimintaympäristön tuntemus**

- Hankkii ja analysoi tietoja toimintaympäristöstään ja käyttää toimintaympäristön tuntemusta työssään ja tavoitteiden asettelussa
 - asiakastyöpaikkojensa toiminnot ja työn muokkausmahdollisuudet
 - oman työyksikkönsä ja tiiminsä osaaminen ja toiminnot
 - alueensa perusterveydenhuollon ja kuntoutuksen yksikköjen toiminnot (mm. tk-, päihde-, hoito- ja kuntoutusyksiköt)
 - alueensa erikoissairaanhoidon toiminnot, hoidonporrastuksen sekä hoitoketjut ja -käytännöt
- Tuntee myös KELA:n, TE-toimiston ja vakuutusyhtiöiden toimintaa

OSA B

Tehokas ajankäyttö

- Suunnittelee ja arvioi työtään ja ajankäyttöään, keskittyy olennaiseen
- Toimii sovittujen työnjakokäytäntöjen mukaisesti
- Hallitsee hyvät kokouskäytännöt

Toimintojen priorisointi

- Selvittää, erittelee ja arvioi asiakkaidensa työterveystarpeita
- Omaa hyvän käsityksen preventiivisten ja hoidollisten, työkykyä tukevien, toimenpiteiden ja interventioiden tehosta ja vaikuttavuudesta
- Käyttää vaikuttavia tai hyvien ammattikäytäntöjen mukaisia menetelmiä työssään

Taloulosaaminen

- Ymmärtää ja osaa analysoida oman yksikön taloutta ja siihen vaikuttavia tekijöitä
- Tunnistaa asiakasorganisaatioiden ja -yritysten talouteen vaikuttavia tekijöitä ja tavoitteita ja osaa suhteuttaa omaa toimintaansa näihin
- Käyttää työssään tekemiensä valintojen perusteina myös tietoja tutkimusten ja hoitojen sekä tekemättömän työn (presenteismi, sairauspoissaolot, eläkkeet) kustannusvaikutuksista ja terveystaloustieteestä
- Tuntee Kela-korvausasiat

Työkyvyn arviointi ja kuntoutus -jakson tavoitteet

Jakson yleisinä tavoitteina on syventää osaamista toiminta- ja työkyvyn arvioinnissa sekä perehtyä kuntoutuksen palvelujärjestelmän mahdollisuuksiin työkyvyn tukemisessa ja palauttamisessa sekä työllistymisen terveydellisten edellytysten tukemisessa. Sosiaalivakuutuksen hyvä tuntemus on edellytys toiminnalle.

Tavoitteet

- Tunnistaa työkyvyn heikkenemisen merkit varhain ja osaa oikea-aikaisesti käynnistää työkyvyn tukitoimet ml. ammatillisen, lääkinnällisen ja sosiaalisen kuntoutuksen
- Tuntee erinomaisesti ammatillisen kuntoutuksen eri toteutustavat ja toimijat ja osaa aktiivisesti ohjata asiakastaan palvelujen käytössä
- Tuntee tavallisimmat lääkinnällisen kuntoutuksen toteutustavat ja toimijat ja osaa ohjata asiakastaan palvelujen käytössä
- Tuntee sosiaalisen kuntoutuksen, päihdekuntoutuksen, eri toteutustavat ja paikalliset toimijat sekä hallitsee hoitoonohjauksen käytännöt
- Hallitsee em. kuntoutusmuotoihin liittyvät säädökset, ohjeet sekä sosiaalivakuutusasiat
- Hyödyntää moniammatillista tiimiään työkyvyn ja kuntoutustarpeen arvioinnissa ja tuessa
- Osaa laatia hyvät kuntoutussuunnitelmat ja -lausunnot

Kliininen palvelu muilla erikoisaloilla - tavoitteet

Jaksojen aikana syvennetään tietoja tautiryhmistä, joissa esiintyy työperäisiä sairauksia ja ammattitauteja. Opinto-oppaassa on määritelty palveluihin soveltuvat yhdeksän ensisijaista erikoisalaa. Jaksoarviointi tehdään jokaisen palvelujakson jälkeen yhdessä ohjaavan erikoislääkärin kanssa.

Tavoitteet

- Hallitsee tavallisimpien sairauksien tutkimus- ja hoitokäytännöt, sairauksien ennusteen, kuntoutuksen ja niiden vaikutukset työkykyyn
- Vahvistaa verkostojaan ja palvelujärjestelmätuntemustaan
- Kykenee huolehtimaan työkyvyn ja kuntoutuksen koordinaatiosta

Työterveyslaitosjakson tavoitteet

Työterveyslaitosjakso suositellaan suoritettavaksi erikoistumisen lopussa. Jaksolla keskitytään työlääketieteeseen, työterveyshuoltoa tukeviin tieteisiin ja niiden sovelluksiin työterveyshuollossa sekä tutustutaan tieteellisen tutkimuksen perusteisiin.

Jakson tavoitteina on

- syventää tietoja ja taitoja työlääketieteessä, ammattitautien ja työperäisten sairauksien tunnistamisessa, hoidossa ja kuntoutuksessa
- syventää tietoja työn terveydellisen merkityksen arvioinnista: vaara- ja kuormitustekijät, työn hyvinvointivaikutukset
- oppia käytännön moniammatillista vaikuttamista työoloihin työperäisiä sairauksia ehkäisevästi ja työn terveellisyyden edistämiseksi
- päivittää tietoja työterveyshuollosta ja sen uusista trendeistä
- perehtyä käytännössä työterveyshuoltoa tukeviin tieteenaloihin kuten työhygieniaan, työfysiologiaan ja työpsykologiaan, toksikologiaan, kognitiiviseen ergonomiaan ja epidemiologiaan
- perehtyä tieteellisen tutkimuksen tekoon ja tutkimustiedon kriittiseen arviointiin

Työterveyslaitosjakson voi suorittaa Työterveyslaitoksen erikoistumiseen tarkoitetuissa toimissa. Toimiin on erillinen haku. Jaksolla on käytössä Työterveyslaitoksen oma lokikirja.

C: Esimerkkejä osaamisalue- ja jaksokohtaisista oppimisen lähteistä ja keinoista

Keskeisimpiä lähteitä ja koulutusten järjestäjiä kaikkiin osaamisiin on lueteltu alla – niitä ei pääosin enää mainita erikseen osaamisalueitten kohdalla:

- Ohjauskeskustelut ja toimipaikkakoulutukset
- Tenttikirjallisuus
- Työterveyshuollon virtuaaliyliopiston kurssit, tallenteet ja muut materiaalit ajankohtaisen tarjonnan mukaan
- Yliopistojen koulutukset
- Finlex (säädöskirjasto)
- Työterveyslaitoksen työterveyshuoltoon pätevöittävä moniammatillinen koulutus (ns. pitkä kurssi) ja TTL:n muut koulutukset
- STLY:n koulutukset

Työterveyshuoltojakso

OSAAMISALUE 1: TYÖTERVEYSHUOLTO OSANA SUOMALAISTA TYÖELÄMÄÄ

- Virtuaaliyliopiston kurssit (moodle.tthvyo.fi)
- Keskeisiä työelämää kuvaavia verkkosivuja
 - Työterveyslaitos, STM, Työturvallisuuskeskus, Työsuojelurahasto
 - työmarkkinakeskusjärjestöt EK, SAK, STTK
 - työministeriön (TEM) ja työvoimahallinnon verkkosivut
 - Kela, EVA, ETLA, Tilastokeskus, ETK
- Julkaisut ja tilastot
 - TTL: Työ ja terveys Suomessa, Työterveyshuolto Suomessa, Ammattitaudit ja ammattitautiepäilyt, ASA-rekisteri, Työ ja terveys
 - Kela: Työterveyshuoltotilasto
 - Tilastokeskus: Työolotutkimus
 - TVL: Työtapaturma- ja ammattitautitilastot sekä TOT
 - TEM: Työolobarometri
 - STM: Työterveys 2025
- Kirjoja: Kuisma M. Suomen poliittinen taloushistoria 1000-2000.
- Millainen on oma työsopimuksesi? Entä oma työehtosopimuksesi?
- Työ- ja talouselämää sekä johtamista käsittelevät lehdet ja päivälehdet, keskustelut aiheista
- Ammattinetti.fi - erilaisten ammattien kuvauksia ja vaatimuksia
- Katsaus tai alustus kouluttajalääkärin kanssa sovitusta aiheesta

OSAAMISALUE 2: TYÖTERVEYSHUOLLON JA TYÖSUOJELUN LAINSÄÄDÄNNÖLLINEN TAUSTA

Sosiaali- ja terveysalan käynnissä oleva kokonaisuudistus (sote-uudistus) on osa laajaa maakunta-uudistusta. Muutokset tulevat muokkaamaan työterveyshuollonkin työ- ja toimintaympäristöä selvästi. Uudistuksen etenemistä voi seurata esim. alueuudistus.fi/työterveyshuolto -sivujen kautta. Lisäksi keinoja tutustua osaamisalueen aiheisiin, taustaan ja säädöksiin ovat mm.:

- Virtuaaliyliopiston kurssit (moodle.tthvyo.fi)
- Hyvä työterveyshuoltokäytäntö -opas (2014)
- Työsuojelun peruskurssi (Työturvallisuuskeskus, TTL)
- Yhteenvetojen tekeminen ja esitelmien pitäminen

OSA C

- Työoikeuden verkkosivut

Lainsäädäntöä (www.finlex.fi)

- Työterveyshuollon lainsäädäntöä, mm.
 - Työterveyshuoltolaki 21.12.2001/1383
 - Valtioneuvoston asetus (VnA) hyvän työterveyshuoltokäytännön periaatteista, työterveyshuollon sisällöstä sekä ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden koulutuksesta 27.12.2001/1484 sekä siihen liittyvä Uitti J. ym. (toim.) Hyvä työterveyshuoltokäytäntö -opas (2014)
 - VnA terveystarkastuksista erityistä sairastumisen varaa aiheuttavissa töissä 27.12.2001/1485
 - Ammattitautilaki ja -asetus 29.12.1988/1343 ja 29.12.1988/1347
 - Laki syöpäsairauden vaaraa aiheuttaville aineille ja menetelmille ammatissaan altistuvien rekisteristä 17.8.2001/717
 - Valtioneuvoston periaatepäätös Työterveys 2025 – yhteistyöllä työkykyä ja terveyttä (STM 2017)
- Terveystieteiden muuta lainsäädäntöä, mm.
 - Asetus terveydenhuollon ammattihenkilöistä 28.6.1994/564
 - Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 17.8.1992/785
 - Erikoissairaanhoidon laki 1.12.1989/1062
 - Terveystieteiden huoltolaki 30.12.2010/1326
 - Sairausvakuutuslaki ja -asetus 21.12.2004/1224 ja 01.11.1963/473
- Kuntoutuksen lainsäädäntö, katso esim. Finlex asiasanahaku/kuntoutus
- Eläkelait, mm.
 - Laki takuueläkkeestä 20.8.2010/703
 - Kansaneläkelaki 11.5.2007/568
 - Työntekijän eläkelaki 19.5.2006/395
 - Kunnallinen eläkelaki 13.6.2003/549
 - Yrittäjän eläkelaki 22.12.2006/1272
- Työturvallisuuslait
 - Työturvallisuuslaki 23.8.2002/738
 - Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta 20.1.2006/44
- Työelämän lainsäädäntö: Suomen työlainsäädäntö ja työelämän suhteet (Työ- ja elinkeinoministeriö 2015) osoitteessa <http://tem.fi/tyolainsaadantoesitteet>

Muuta luettavaa:

- STM
 - Ahtela J. Ehdotuksia työurien pidentämiseksi (2010)
 - Rantahalvari V. Työterveyshuolto ja työkyvyn tukeminen työterveysyhteistyönä (2011)
 - Kuuskoski E. Työhyvinvointityöryhmän raportti (2011)
 - Työterveyshuollon hyvä sairaanhoito -suositus (STM 2010)
- Julkaisuja
 - Potilasasiakirjojen laatiminen sekä niiden ja muun hoitoon liittyvä materiaalin säilyttäminen, Opas terveydenhuollon henkilöstölle (STM opas 2001:3)
 - Ohjeisto lääkärintodistusten kirjoittamisesta (Suomen Lääkäriliitto)
 - Janas A ym. Työturvallisuuslaki, Soveltamisopas (TTL 2014)
 - Janas A ym. Työsuojelun valvonta (TTL 2014)
 - Oksa P ym. Pienyrityksen työturvallisuus ja työterveysriskien hallinta. Työturvallisuus ja työterveyskansio (TTL 2015)

OSA C

- Sosiaali- ja terveydenhuoltolainsäädäntö 2017 (Talentum Media)
- Hietala H, Kaivanto K. Työpaikalla nähtävänä oltava lainsäädäntö 2017 (Talentum Media)
- Paanetoja J. Työoikeus tutuksi –käsikirja. Edita 2017.
- Kess K, Laurila E. Sairauspoissaolot – esimiehen juridinen näkökulma. Edita 2016.

OSAAMISALUE 3: ASIAKASYHTEISTYÖSUHTEEN LUOMINEN JA YLLÄPITO

- Virtuaaliyliopiston kurssit (moodle.tthvyo.fi)
- Asiakasyritysten työterveyshuollon palvelusopimuksiin ja toimintasuunnitelmiin perehtyminen sekä laatimiseen osallistuminen
- Perehtyminen TTL:n, STM:n ja KELA:n verkkosivuihin
- Asiakasyritystensä johto- ja yhdyshenkilölistojen laadinta esim. verkostokartan muotoon
- Asiakasyritystensä kotisivuihin perehtyminen
- Keskustelut yritysjohton ja esimiesten kanssa yrityksen tavoitteista, strategiasta, taloudesta ja ajankohtaisesta tilanteesta/tulevista muutoksista
- Perehtyminen työterveyshuollon vaikuttavuusraportteihin
- Asiakkuus- ja palvelujen hankinta -kirjallisuuden lukeminen, esim.
 - Rautio M. Tilaa taiten – Työterveyshuoltopalvelujen hankintaopas (TTL 2009)
 - Seuri M ym. Kumppanina työterveyshuolto (Tietosanoma 2011)

OSAAMISALUE 4: TYÖPAIKKASELVITYS

- Virtuaaliyliopiston kurssit (moodle.tthvyo.fi)
- Mäkinen P: Työpaikkaselvitys ja riskinarviointi: yhdessä vai erikseen? (TTK 2013)
- Kirjoja:
 - Martimo K-P ym. Työstä terveyttä (TTL 2017)
 - Juntunen P ym. Työterveyshuollon keinoja tapaturmien torjunnassa (TTL 2009)
 - Laitinen H. ym. Työturvallisuuden ja -terveyden johtaminen (Tietosanoma 2013)
- Verkkosivuja: Työterveyslaitos, Työturvallisuuskeskus, REACH, EU-OSHA
- Systemaattisten riskinarviointi- ja työpaikkaselvitysmenetelmien opiskelu (esim. STM:n riskinarviointikaavake, Tikka)
- Keskustelut tiimin jäsenten ja työsuojeluhenkilöstön kanssa
- Työpaikkaselvitys-prosessikaavion piirtäminen
- Työpaikkaselvitysten tekemisen työnjaosta sopiminen tiimin jäsenten kesken
- Ensimmäisten työpaikkaselvitysten tekeminen kouluttajalääkärin kanssa
- Ammattien yleisiin vaatimuksiin perehtyminen esim. ammattinetti.fi -sivujen kautta
- Työpaikkakohtaisten ensiapuohjeiden ja -suunnitelmien laadintaan osallistuminen
 - Ensiapuvalmius työpaikoilla. Työsuojeluoppaita ja -ohjeita 33. TSH 2010
 - Ensiapukurssit, esim. SPR
 - Hädän hetkellä, Psykkisen ensiavun opas (SPR); Ensiapuopas (SPR), Ensihoito-opas (SPR)
 - Ensiapuharjoituksiin osallistuminen tai niiden pitäminen

OSAAMISALUE 5: TYÖYHTEISÖN TOIMIVUUDEN EDISTÄMINEN

- Virtuaaliyliopiston kurssit (moodle.tthvyo.fi)
- Kirjoja:

OSA C

- Rautio M ym. Työyhteisön toimivuuden edistäminen työterveyshuollon toimintana (TTL)
- Mönkkönen K ja Roos S. Työyhteisön toimivuuden edistäminen
- Ahola K ym. Työterveyspsykologia
- Hyttinen P. Yksi-viiva-viisi käyntikertaa (väitöskirja)
- Manka M ym. Työn iloa ja imua
- Kinnunen U, Feldt T, Mauno S. Työ leipälajina – työhyvinvoinnin psykologiset perusteet
- Kohdennettu työpaikkaselvitys yhdessä työterveyspsykologin kanssa
- Keskustelut tiimin sekä työsuojeluvaltuutettujen ja luottamusmiesten kanssa
- Työ- ja organisaatiopsykologian perusteet -kurssi (esim. avoin/kesäyliopisto)
- Johonkin systemaattiseen selvitysmenetelmään perehtyminen
- Työilmapiirikyselyjen analysointiin ja purkuhin osallistuminen
- Yrityksestä muodostuvien raporttien ja tilastojen tarkastelu ja arviointi psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin näkökulmasta
- Verkkosivuja: TTK: Toimiva työyhteisö. www.sykettatyohon.fi

OSAAMISALUE 6: TERVEYSTARKASTUKSET YKSILÖN TERVEYDEN EDISTÄMISESSÄ

- Virtuaaliyliopiston (moodle.tthvyo.fi) kurssit
- Työ- ja toimintakyvyn arviointia: Toimia.fi (sis. mittareita ja suosituksia)
- Työterveyslaitoksen verkkosivut, mm. työpaikka-PEF
- Kirjoja:
 - Taskinen H. Terveystarkastukset työterveyshuollossa (TTL 2011, uudistettu painos ilmestyy 2017)
 - Matikainen E ym. Toimintakyky (Duodecim 2004 ja Terveysportti)
 - Aromaa A ym. Suomalaisten terveys
 - Palmgren H ym. Tietojen anto, neuvonta ja ohjaus työterveyshuollossa (TTL)
- Työpaikkakohtaisten terveystarkastusten suunnittelu, toteuttaminen, palautteen anto, arviointi ja seuranta yksilö- ja työpaikkatasolla oman tiimin kanssa niin, että ne kattavat eri terveystarkastustyyppijä
- Terveystarkastusten tekemisen työnjaosta sopiminen tiimin kesken
- Terveystarkastusten läpikäynti kouluttajalääkärin kanssa
- Ammattien ja työtehtävien kuvauksiin perehtyminen ammattinetti.fi
- Onhan oma työterveystarkastuksesi tehty?

OSAAMISALUE 7: SAIRAAHOITO TYÖTERVEYSHUOLLOSSA, TYÖPERÄISET SAIRAUDET JA AMMATTITAUDIT

- Virtuaaliyliopiston kurssit (moodle.tthvyo.fi)
- STM: Työterveyshuollon hyvä sairaanhoitokäytäntö (2010)
- Terveysportti: Käypä hoito -suositukset sekä Työterveyshuolto ja kuntoutus -sivusto
- Työterveyslaitoksen verkkosivut Verkkokurssit: Työtapaturma (Duodecim)
- Kirjoja:
 - Oksa P ym. Ammattitaudit ja ammattitautiepäilyt (TTL)
 - Uitti J, Taskinen H. Työperäiset sairaudet (TTL)
 - ASA-vuosiraportit (TTL)
 - Seuri M ym. Työpaikan sairauspoissaolojen hallinta (Tietosanoma 2010)
- Masennus
 - Tuisku K ym. Masennuksen ehkäisy ja hoito – työkaluja ja toimintamalleja työterveyshuoltoon (TTL)

OSA C

- Kaila E ym. ToMaHoK Toimiva masennuksen hoitokäytäntö työterveyshuollossa (TTL 2012)
- Päähteet
 - Päihdeohjelmaopas ja -malliteksti (TTL)
 - Jurvansuu H ym. A-Step Alkoholihaittojen ehkäisyyn työpaikoilla (TTL 2009)
 - Päihdeongelmaisen hoito (Käypä hoito 2014)
 - Aalto M ym. (toim.). Alkoholiriippuvuus (Duodecim 2015)
 - VTV. Työterveyshuolto ja alkoholihaittojen ehkäisy (www.vtv.fi 2010)
- Työterveysalan väitöskirjoja:
 - Kankaapää A. Sick Leave Prescribing Practices in Finland (UTU 2014)
 - Siukola A. Sickness Absence and Working Conditions in the Food Industry (UTA 2013)
 - Liukkonen V. Non-standard Employment and Health with Respect to Sense of Coherence and Social Capital (UTA 2012)
 - Karvala K. Asthma in damp indoor work environments (TTL 2012)
 - Ikonen A. Primary care visits in the Finnish occupational health services and their connections to prevention and work-related factors (KELA 2012)
- Pitää kirjaa esim. viikon ajan potilaidensa vastaanoton syiden työperäisyydestä ja työhön liittymisestä ja vaikutuksesta työkykyyn, sitten keskustelu kouluttajalääkärin kanssa
- Keskustelut kollegojen kanssa sopivan sairausloman pituudesta
- Kelan sairauspoissaolojen kirjoittamisohjeisiin perehtyminen, erityisesti osasairauspäivärahakäytäntöihin sekä muihin osa-aikatyön mahdollisuuksiin ja edellytyksiin
- Moniammatillisesti tutkittujen potilaiden työkykyisyydestä keskustelu tiimin kesken

OSAAMISALUE 8: YKSILÖN TYÖ- JA TOIMINTAKYVYN TUKEMINEN

- Virtuaaliyliopiston (moodle.tthvyo.fi) kurssit
- Haastavien potilaiden työkykyasioiden pohtiminen tiimissä ja kouluttajalääkärin kanssa
- Selvittää huollossaan olevien yritysten mahdollisuuksia työn yksilölliseen muokkaamiseen (tai korvaavaan työhön) sairauden estäessä tavanomaisen työskentelyn
- Perehtyy eri toimijoiden järjestämien ammatillisen kuntoutuksen mahdollisuuksiin ja muotoihin: työeläkevakuutusyhtiöt, tapaturma- ja liikennevakuutusyhtiöt, KELA, työvoimahallinto, työterveyshuollon omat päätökset
- Laatii kaavion KELA:n lääkinnällisistä kuntoutuksista ja niihin hakeutumisesta: esim. yksilöpsykoterapia, sairauskohtaiset sekä sopeutumisvalmennuskurssit
- Selvittää vastaavasti erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon lääkinnällisen kuntoutuksen järjestelyt ja mahdollisuudet toiminta-alueellaan
- Tutustuu Työterveyslaitoksen työterveyshuolto/työkyvyn tuki -sivuihin
- Verkostokartta alueen sosiaalisen kuntoutuksen toimijoista sekä palvelujen käytännöistä
- Vierailut TE-toimistoon, A-klinikalle, kuntoutuslaitokseen, kuntoutustutkimuspoliklinikalle...
- Tapauskeskustelut työhön paluun kannalta optimaalisista sairauspoissaaloista
- Osasairausvapaan käyttöön perehtyminen
- Työterveyslaitoksen suojainnäyttelyyn tutustuminen
- Kirjoja:
 - Työeläke ja muu sosiaalivakuutus (Tela)
 - Pietilä A-M. Terveiden edistäminen – Teorioista toimintaan (WSOY 2010)
 - Lundell S. ym. Ikävoimaa työhön (TTL 2010)
 - Koskinen S. ym. Terveys, toimintakyky ja hyvinvointi Suomessa 2011. THL raportti 68/2012
- Verkkosivuja: toimia.fi; työkyvyntuki.fi; kuntoutussaatio.fi; KELA.fi

OSAAMISALUE 9: ASiantuntijataidot ja hyvät ammattikäytännöt

Ymmärtää tämän osaamisalueen merkityksen työlleen ja työssään.

- Virtuaaliyliopiston kurssit (moodle.tthvyo.fi)
- Tutustuu jaottelun pohjana olevaan CanMeds –kehukseen
- Tutustuu taitoni.fi -palveluun
- Risto Pelkonen. Arkkiatrin kirje. Duodecim 2014:2:108-9
- Lääkäriliiton suositus: Lääkärien ammatillisen kehittymisen ja täydennyskoulutuksen suuntaviivat
- STM julkaisuja 2016:10: Työterveyshuollon ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden pätevyys. STM ohjeet työterveyshuollon täydennyskoulutuksesta.
- Pasternack A. ym. (toim.). Lääkäriprofessioni – professionaalisuus lääkärin työssä. Duodecim 2017
- Pasternack A ym. Lääkäriksi. Duodecim 2016

Tiedon hallinta

- Tiedonhakukoulutukset (esim. Duodecimin itseopiskelukurssi)
- Tieteellisten artikkelien läpikäynti yhdessä
- Näytönastekatsausten laatiminen (Työterveyslaitosjakso)

Professionalismi eli ammatillisuus

- STLY:n ja sen paikallisyhdistysten jäsenyys, koulutukset ja kokoukset, samoin ICOH
- Työterveyslääkärilehden aktiivinen lukeminen
- Eettiset pohdinnat ja keskustelut potilastapausten perusteella
- Keskeiseen etiikan kirjallisuuteen tutustuminen
 - ICOH Code of ethics, SLL Lääkärin etiikka, STLY Työterveyslääkärin toimintaohjeet, Hyvä työterveyshuoltokäytäntö -opas
- Aktiivinen monipuolisen palautteen kerääminen: esim. asiakaspalautteet, vertaisarviointi, tiimin palaute, kehityskeskustelut, Pro Medicon Taitoni.fi
- Kirjoja:
 - Pellinen S. Lääkärit työssä, STLY 50 vuotta 1946-1996 (STLY 1996)
 - Heikkinen J. Uudistuva työterveyslääkäri – hyvän työelämän vaikuttaja. STLY 1946-2016 (STLY 2016)
 - Ketola E. Majakka ja Luotsi – Työterveyslaitos 70 vuotta (TTL 2015)
 - Niemelä H. Yhteisvastuuta ja valinnanvapautta. Sairausvakuutus 50 vuotta (Kela 2014)
 - Mattila Y. Suuria käännekohtia vai tasaista kehitystä? Tutkimus Suomen terveydenhuollon suuntaviivoista (väitöskirja, Kela 2011)

Vuorovaikutustaidot

- Vuorovaikutuskoulutukset (esim. SLL, verkkokursseina Duodecim, TTHVYO)
- Erialaisten vuorovaikutustilanteiden ohjattu harjoittelu, esim. työterveysneuvottelu

Yhteistyötaidot

- Miten lähtisit purkamaan kiusaamistilannetta omassa työyhteisössäsi?
- Oman työpaikan kokousten valmistelu ja vetäminen
- Mikä on oman tiimin jäsenten koulutus, osaaminen, toimintatavat ym.?

Johtamistaidot

- MOJO-koulutuksen (10 op) laajentaminen lähijohtajakoulutukseksi (30 op)

OSA C

- Oman yksikön laadunhallintajärjestelmän tunteminen ja läpikäynti
- Hoitoketjuohjeisiin perehtyminen
- Terveystalous työterveyshuollossa -kurssi (moodle.tthvyo.fi)
- Johtamiskirjallisuuteen tutustuminen, esim.
 - Ristikannas V. ym. Asiantuntijasta esimies (WSOY pro)
 - Järvinen P. Ammattina esimies (WSOY pro)
 - Seeck H. Johtamisopit Suomessa (Gaudeamus)
 - Seuri M. ym. Kumppanina työterveyshuolto (Tietosanoma)
 - Alahautala T, Huhta H-R. Johda terveyttä – työnantajan opas. Alma Talent 2017.
- Keskustelut yritysjohdon ja esimiesten kanssa yrityksen tavoitteista, strategiasta, taloudesta ja ajankohtaisesta tilanteesta/tulevista muutoksista

Työkyvyn arviointi ja kuntoutus -jakso

- Virtuaaliyliopiston kurssit (moodle.tthvyo.fi)
- Kuntoutuksen verkkosivuja: KELA, kuntoutus.net, kuntoutuslaitosten verkkosivut, punk.fi
- Työkyvyn arvioinnin verkkosivuja: toimia.fi
- Työeläkevakuutusyhtiöt (esim. Varma, Ilmarinen, Keva) ja Tela, Vakuutuskuntoutus VKK
- Tapaturmavakuutusyhtiöt (esim. Op-Pohjola, Vahinko-Tapiola, If, Fennia, Lähivakuutus, Valtiokonttori, Mela)
- TEM-verkkosivut/kuntoutus
- ETK Eläketurvakeskus - verkkosivut
- Kirjoja:
 - Arokoski J ym. Fysiatrია (Duodecim 2015)
 - Työeläke ja muu sosiaalivakuutus (Tela 2012, kirjanen)
 - Kelan etuudet pähkinänkuoressa, Opas asiantuntijoille (Kela 2014)

Kliininen palvelu muilla erikoisaloilla

- Aktiivinen poliklinikkatyöskentely
- Verkkokurssit, esim. Duodecim ja SLL
- Klinikka- ja hoitokäytäntöjen ym. toimipaikkakoulutuksiin osallistuminen
- Sairauksien työperäisyyden sekä työ- ja toimintakyvyn arviointien teko yhdessä
- Potilastapausten tutkimus- ja hoitokäytäntöjen, potilasasiakirjojen ja lausuntojen läpikäynti ohjaavan erikoislääkärin kanssa
- Alueellisiin hoito-ohjeisiin ja -käytäntöihin perehtyminen
- Keskustelut ja esitykset erikoissairaanhoidon kollegoille työterveyshuollon tarpeista, tavoitteista ja keinoista
- Sairauksien ennusteista ja sairauslomakäytännöistä keskusteleminen
- Erikoisalan ajankohtaisen kirjallisuuden lukeminen
- Erikoisalan Käypä hoito -suositukseen perehtyminen
- Esitelmät, esitykset ja yhteenvedot

Työterveyslaitosjakso

- Työterveyslaitoksen verkkosivut, erityisesti
 - Ammattitaudit
 - Kemikaaliturvallisuus, KAMAT-tietokortit, Kansainväliset kemikaalikortit
 - Biomonitorointi
 - Sisäilma

OSA C

- Työperäisten sairauksien ja ammattitautien selvittäminen
 - Potilaiden haastattelu ja tutkiminen työlääkätieteen poliklinikalla/osastolla
 - Altistumisen selvittäminen
 - Asiantuntijakonsultaatiot
 - Asiantuntijaryhmien kokoukset, esim. pölykeuhkosairaudet/keuhkomeeting
 - Jatko suunnitelmien ja lausuntojen laatiminen
- Tutustuminen eri asiantuntijoiden työhön, esim. työhygieniamittaukset, työyhteisötyö
- Kirjalliset työt
 - Tapausselostuksien laatiminen ja käsittely
 - Jakson opinnäytetyö, syventävä kirjallinen työ
 - Artikkelin kirjoittaminen Työterveyslääkäri-lehteen
- Osallistuminen Työterveyslaitoksen seminaareihin sekä koulutuksiin, esim. tiedonhaku
- Osallistuminen keskiviikko- ja perjantaimettiin
- Kirjoja:
 - Starck J ym. Työhygieniä (Medicina)
 - Ahonen I ym. Työhygieeniset mittaukset (TTL)
 - Huuskonen S ym. Kemikaaliturvallisuuden tiedonlähteet (TTL)
 - Kemikaalit ja työ. Selvitys työympäristön kemikaaliriskeistä (TTL)
 - Nordman H ym. Asbestisairauksien diagnostiikka ja seuranta (TTL)
 - Uhari M. Biostatistiikan taskutieto (Duodecim)
 - Uhari M ym. Epidemiologia ja biostatistiikka (Duodecim 2012)
 - Launis M ym. Ergonomia (TTL)
 - Lindström K ym. Työkuormituksen arviointimenetelmä TIKKA (TTL)
 - Karvonen S ym. (toim.). Terveystieteiden linjoja. Gaudeamus 2017
- Työn sosiologia -kurssit (esim. avoimet yliopistot)
- Epidemiologia-kurssi (moodle.tthvyo.fi)

Valtakunnallisen kuulustelun kirjallisuus

Valtakunnallinen kuulustelu järjestetään kolmesti vuodessa. Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta opinto-oikeuden myöntämisaikakohdasta. Tenttikirjallisuus on kaudelle 2017-2019 muuttunut kirjojen osalta selvästi kaudesta 2015-2017.

A. Kirjat (viimeisin painos)

- Autti-Rämö I, Salminen A-L, Rajavaara M. Kuntoutuminen. (Duodecim, työterveyshuoltoon soveltuvin osin)
- Hernberg S. Epidemiologia ja työterveys. (Työterveyslaitos)
- Laitinen H, Simola A, Vuorinen M. Työturvallisuuden ja -terveyden johtaminen. (Tietosanoma)
- Martimo K-P, Antti-Poika M, Uitti J (toim.). Työstä terveyttä. (Duodecim, uusi painos 2017 syksyllä)
- Michelsen T ym. (toim.). Työelämän perustieto. (Duodecim, ilmestyy syksyllä 2017)
- Starck J ym. Työhygieniä. (Työterveyslaitos)
- Terveystarkastukset työterveyshuollossa. (Työterveyslaitos, STM, uusi painos 2017 syksyllä)
- Uitti J (toim.). Hyvä työterveyshuoltokäytäntö –opas. (Työterveyslaitos, STM)
- Uitti J, Taskinen H (toim.). Työperäiset sairaudet. (Työterveyslaitos)

B. Käypä hoito -suositukset

Työterveyshuoltoon soveltuvin osin (kaypahoito.fi)

C. Lehdet kahden vuoden ajalta ennen tenttiä

1. Duodecim (työterveyshuoltoon liittyvät artikkelit)
2. Occupational and Environmental Medicine
3. Scandinavian Journal on Work, Environment and Health
4. Suomen Lääkärilehti (työterveyshuoltoon liittyvät artikkelit)
5. Työterveyslääkäri

D. Lainsäädäntö

Työterveyshuollon ja työsuojelun lainsäädäntö sekä muu lainsäädäntö työterveyshuollon toimintaa koskevilta osilta (finlex.fi).

Työterveyshuollon virtuaaliyliopisto

Työterveyshuollon virtuaaliyliopisto (TTHVYO) on Helsingin, Itä-Suomen, Oulun, Tampereen ja Turun yliopistojen sekä Työterveyslaitoksen yhteistyöverkosto. Virtuaaliyliopisto kokoaa yhteen työterveyshuollon erikoislääkärikoulutusasiat ja auttaa verkostoitumaan muiden erikoistuvien, kouluttajalääkäreiden, opettajien ja alan asiantuntijoiden kanssa.

Virtuaaliyliopisto tarjoaa tthvyo.fi -sivuston, joka sisältää erikoislääkärikoulutuksen ajankohtaisasioita ja ”kaiken tarvittavan tiedon” erikoistumisesta. Virtuaaliyliopiston Moodle-oppimisympäristössä (moodle.tthvyo.fi) yliopistot tarjoavat kymmeniä maksuttomia ohjattuja ja itseopiskelukursseja joko kokonaan verkossa tai lähipäivä-verkko -yhdistelminä. Useimpien kurssien hyväksytystä suorittamisesta saa teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen tunteja. Kurssien aiheet kattavat lähes koko työterveyshuollon erikoisalan. Ohjattujen kurssien lisäksi tarjolla on paljon itseopiskeluun soveltuvaa materiaalia.

Koulutusvaatimuksena olevista 200 teoreettisesta koulutustunnista 60 tulee olla virtuaaliyliopiston kursseja.

Löydät virtuaaliyliopiston myös Facebook-, Twitter- ja LinkedIn -palveluista. Tule mukaan kursseille ja verkostoitumaan!

**TYÖTERVEYSHUOLLON
VIRTUAALIYLIPISTO**

C-osan liite: Bloomin taksonomia

OSAAMISEN TASO	TASON KUVAUS	KUVAAVIA VERBEJÄ
Taso 1: Muistaminen, mieleen palauttaminen (remembering)	Kyky muistaa ja palauttaa mieleen asioita siinä muodossa kuin ne on esitetty.	Muistaa, tunnistaa, toistaa, yhdistää oikeaan asiayhteyteen, listaa, järjestää, luetella, nimetä, tallentaa, löytää.
Taso 2: Ymmärtäminen (understanding)	Kyky tulkita opittua informaatiota ja selittää opittuja käsitteitä.	Tulkitsee, selittää, kuvailee, ilmaisee omin sanoin, valaisee esimerkein, löytää yhtäläisyyksiä ja eroja, luokittelee, tekee yhteenvetoja, vertaa, muokkaa, päättelee.
Taso 3: Soveltaminen (applying)	Kyky käyttää ja soveltaa tietoa oikeissa tilanteissa.	Käyttää, soveltaa, suorittaa, toteuttaa käytännössä, toimii, saa aikaan, järjestää, muuttaa, havainnollistaa, laskee, esittää, näyttää, valmistaa.
Taso 4: Analysoiminen (analysing)	Kyky pilkkoa ongelma tai informaatio pienempiin osiin ja ymmärtää ja etsiä niiden välisiä suhteita -> ymmärtää rakenteen	Erittelee, jäsentee, luokittelee, vertailee, tutkii, selvittää, kokeilee, keksii, nimeää syitä, päättelee.
Taso 5: Arvioiminen (evaluating)	Kyky arvioida ajatusten ja ratkaisujen arvoa tiettyä tarkoitusta varten. Kyky tehdä perusteltu arvio tai päätös.	Arvioi, arvottaa, mittaa, osoittaa, ratkaisee, valikoi, harkitsee, ottaa huomioon, päättelee, tekee johtopäätöksiä, perustelee, todistaa, vakuuttaa.
Taso 6: Luominen (creating)	Kyky luoda jotain uutta (mm. ajatuksia, näkökulmia, tuotteita) olemassa olevan tiedon pohjalta.	Kehittää, suunnitella, laatia, luoda, koota, valmistaa, muokata, muuttaa, laajentaa, järjestää uudelleen, keksii, esittää, panna alulle.

Lähteet

Bloom B.S. (Ed.), Engelhart M.D., Furst E.J., Hill W.H. & Krathwohl D.R. (1956). Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals. Handbook 1: Cognitive domain. New York: David McKay.

Anderson L.W. (Ed.), Krathwohl, D.R. (Ed.), Airasian P.W., Cruikshank K.A., Mayer R.E., Pintrich P.R., Raths J. & Wittrock M.C. (2001). A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives. New York: Longman.